

СЪЗДАВАНЕ НА ПРАСКОВЕНА ГРАДИНА

Прасковата е овощен вид със специфични биологични особености. Встъпва в плододаване още на втората-третата година след засаждането, но периода на ефективно плододаване е по-кратък в сравнение с останалите костилкови овощни култури, т. е. до към 13-годишна възраст, след което дърветата застаряват, а добивът и качеството на плодовете значително се понижават. В млада възраст дърветата имат буен растеж, образуват много предивременни разклонения по дължината на основните клонки, което позволява при подходяща резитба бързо формиране на короната и рано встъпване в плододаване. При подходящи почвено-климатични условия прасковата ражда ежегодно и дава високи добиви.

За да се реализира оптимален икономически ефект от отглеждането на прасковата, трябва да се спазват всички изисквания на технологията за създаване на насажденията, съобразно биологичните особености на културата.

При избора на място особено внимание се обръща на климатичните условия, като се има предвид, че **прасковата е най-чувствителна на зимни студове и повратни пролетни мразове**. Критични за плодните пъпки са абсолютни минимални температури под минус 22 - минус 24°C, а при по-големи и продължителни студове се случва и измръзване на дървесината. Прасковата излиза по-рано от дълбокия покой, поради което повратните пролетни студове са също ограничаващ фактор за отглеждането ѝ. По тези причини прасковени градини за ефективно плодопроизводство се създават само в районите с надморска височина до 350-400 м, където зимата е по-топла и амплитудите на атмосферната температура в края на зимата са по-малки, а това са **Струмския, Тунджанския и Черноморския район**. За създаване на нова градина се подбират равни до слабо наклонени терени с добър въздушен дренаж и защитени от силни въздушни течения. Местата трябва да са осигурени с достатъчно вода за напояване, без което не могат да се очакват редовни и качествени добиви на плодове. Избягват се затворени котловинни полета и припечни места.

При избора на място се преценяват обстойно и почвените условия. Предпочитат се богатите, добре аерираните и дълбоките почви тип алувиално-ливадни, канелени горски и излужени черноземи. Непригодни са тежките студени и преовлажнени почви и тези с високи подпочвени води, защото дърветата страдат от асфикция (задушаване и загиване на корените). Друг проблем при прасковата е почвената умора, когато на едно и също място се отглеждат продължително време праскови, а също така на варовити почви дърветата страдат от хлороза, особено присадените на подложка от праскова. Това налага преди създаването на новата градина да се направят почвени анализи за наличие на нематоди и за pH на почвата, активен калций, хумус и минерални хранителни вещества. Въз основа на тези анализи се определя вида на подложката и основното предпосадъчно торене. Освен традиционната подложка от семена на прасковени сортове, съществуват и други подложки, чрез които успешно се решават проблемите за отглеждане на прасковата на уморени, варовити и по-тежки почви.

Важен фактор за ефективността от отглеждането на новата градина, освен избора на подходяща подложка, е и **подборът на сортовете**. Прасковеният асортимент е представен от много сортове с ценни биологични и стопански качества и с различен срок на зреене, както от групата на десертните, така и от тези за преработка. **От десертните сортове най-често се препоръчват**

Редхейвън, Глоухевън, Крестхейвън, Файет, Елегант лейди, Хале, Елберта, Юлска едра, Кардинал, Мейкрест, Съмърсет и др., **а от сортовете за преработка** - Андрос, Лоадел, Тунджа 1 и 2, Шаста, Бейбиголд 6,7,8,9, Адриатика, Ламоне и др.

Нектарините са друга група сортове, които са без мъхесто покритие и имат специфични вкусови качества. От тях се разпространяват Фантазия, Нектагранд 4, Индепендънс, Ърли сънгранд, Муунгранд и др. **Прасковените сортове са самоплодни и подреждането им в овощната градина става само по предназначението на продукцията и по срок на зреене в съответната група.** От изброените по-горе сортове с дефектен прашец е само **Хале**, за които добър опрашитель е **Елберта**.

Посадъчният материал от определените сортоподложкови комбинации може да бъде напълно осигурен, ако се договори предварително производството му и то в някои от реномираните овощни разсадници. Когато търсенето на необходимите дръвчета става стихийно има опасност да се засади това, което се намери, а не са малко случаите на пазара да се предлагат неавтентични сортове, включително и дивачки. Ето защо не бива да се подценява осигуряването на автентичен и здрав посадъчен материал, защото допуснатите грешки са непоправими. Необходимо е също да се спазват изискванията за правилно транспортиране и съхраняване на дръвчетата до засаждането им.

Предпосадъчната подготовка на площта не се различава съществено от тази при останалите овощни видове. Провеждат се мелиоративни мероприятия, торене, риголване, дълбока оран, текущо подравняване или дисковане, маркиране и изкопаване на посадъчни дупки. Нормите за предпосадъчно торене се определят въз основа на запасеността на почвата с хранителни вещества. Когато не са извършени почвени анализи се препоръчват **ориентировъчни норми - 4-5 т/дка прегорял оборски тор, 70-80 кг/дка P_2O_5 и 50-70 кг/дка K_2O .** Фосфорните и калиевите торове се разхвърлят преди риголването, а оборският тор се внася след текущо подравняване на риголваната площ и се заорава с дълбока оран. Риголва се на дълбочина 55-60 см, но на по-плитки почви е желателно да се извърши само дълбока оран с продълбочаване. При нужда се прави текущо подравняване с грейдер. Най-често след риголването или дълбоката оран се дискова в двете посоки. При маркирането се използва правоъгълната система на засаждане, като редовете се насочват по посока север - юг.

Разстоянията на засаждане се определят в зависимост от растежната сила на сорто-подложковите комбинации и от типа на короната за формиране на дърветата. При чашовидна корона те са 5-6 м между редовете в 3-5 м вътре в реда, а при свободнорастяща корона - 5-5,5 x 2-3,5 м. Посадъчните дупки се изкопават механизирани на дълбочина 60 см и ширина 55-60 см. Когато почвата не е риголвана се изкопават дупки с по-голям диаметър - около 100 см.

Засаждането на дръвчетата е най-добре да се извърши през есента, тъй като те се развиват рано напролет и при пролетно засаждане по-трудно се прихващат и развиват. Преди самото засаждане в посадъчните дупки се внася по 8-10 кг угнил оборски тор, 400-500 г двоен суперфосфат и по 150-200 г калиев сулфат, които добре се размесват с почва. Внасянето на тези количества торове се препоръчва и в случаите, когато е направено торене при основната обработка на почвата. Подготовката на дръвчетата и техниката на засаждането им е както при черешата. Вземат се мерки за предпазване на дръвчетата от зайци и други гризачи. В края на зимата и началото на пролетта се сменя обвивната хартия и дръвчетата се съкращават на около 70-80 см от почвената повърхност. Предивременните клонки върху определената височина

на стъблото се изрязват до основата, а разположените във върхната 10-15-сантиметрова част се съкращават на 1-2 пъпки.

За създаването на един декар прасковена градина са необходими значителни инвестиции, като само за посадъчен материал те са около 330-400 лв. при пазарна цена 5 лв./дръвче.

Ст.н.с. д-р Анна КОЛЕВА

Сп. „Практично земеделие и домакинство“, бр. 8, 2003